

Posudek vedoucí práce na bakalářskou práci Magdaleny Brandové „Dyslexie- pojem (ne)jasný“

Vypracovala Mgr. Málková Gabriela

Předkládaná práce má vést čtenáře k porozumění pojmu dyslexie, resp. jeho obsahu. Pracuje s přehledem a částečnou komparací významných definic dyslexie a jejich ukotvení ve vztahu k teoretickým východiskům, které je utvářely. Nejedná se o téma snadné, i když by se na první pohled molo zdát, že je tomu naopak. Dyslexie je pojem známý a do značné míry také ovlivněný laickým, tj. populárním rozuměním jeho obsahu. Zároveň se jedná o pojem, který se v odborné literatuře těší výraznému zájmu a je možné k jeho ukotvení čerpat z velkého množství odborného textu.

V úvodu předkládané práce se autorka pokouší podat přehled významných definic dyslexie a komentovat je – viz kapitola 1.2. Pokládám tuto kapitolu za stěžejní, neboť se přímo obrací k vymezení pojmu dyslexie. Další kapitoly předkládané práce bohužel nemají na první pohled opodstatněný obsah. Dalo by se říci, že kapitoly 1.3., 2. a 3. se věnují tématu dyslexie z jiného úhlu pohledu, než by logika vymezení cíle práce napovídala. Například v kapitole 1.3. se autorka věnuje otázce příčin dyslexie. Obsah této kapitoly je bezesporu velmi zajímavý, ale neobjevuje se v ní žádná snaha jednotlivé uváděné faktory dávat do souvislostí s definicemi dyslexie uvedenými ve stěžejní kapitole 1.2. Propojení obou těchto kapitol by podle mého názoru mohlo autorce umožnit s definicemi dyslexie, které v kapitole 1.2. nabízí, pracovat analyticky, tedy demonstrovat určitou metodu práce s odborným textem a tak kapitoly i myšlenkově více provazovat.

Druhá a třetí kapitola představují dva „světy“ dyslexie; svět české dyslexie a svět dyslexie v anglické literatuře. Pominu-li argument slabé myšlenkové provázanosti těchto kapitol se stěžejním tématem práce, pak mohu ocenit kapitolu pouze kapitolu 3. věnovanou pojetí dyslexie v mezinárodní literatuře. Prakticky výhradně těží z jedné z nejlivnějších publikací k tématu dyslexie v anglicky psané literatuře, z knihy M. Snowling: *Dyslexia*. Vzhledem k tomu, že tato kniha česky nevyšla, je detailnější představení této knihy chvályhodné. Dovolím si ovšem poznámku. Fonologický deficit ovlivňuje i práci českých odborníků v otázce vývoje čtení a psaní, resp. jeho poruch – zejména za poslední dva roky se objevilo několik publikací, které toto reflektují. Pokládám za zavádějící, že na ně není v textu odkazováno. V opačném případě by se pravděpodobně nemohlo stát, že by autorka překládala pojem „phoneme awareness“ jako fonologické povědomí, ale spíše jako fonologické uvědomování (tedy pojem v českých odborných testech obvyklejší a zavedený).

Kapitola 2 není dle mého názoru dobře zpracovaná. Podává velmi zkrácený pohled na situaci v české literatuře k problematice dyslexie. Opět musím připomenout odcizenost kapitole s definicemi dyslexie (1.2.). Obsahově text této kapitoly čerpá téměř výhradně z monografie Pokorné. Tato monografie reprezentuje významnou a vlivnou pozici v české odborné literatuře k tématu dyslexie. Na druhou stranu ale, autorka v úvodu své práce předesílá snahu sledovat vývoj pojmu dyslexie. V tomto kontextu je pro mne obtížně přijatelný fakt, že pracuje téměř výhradně s textem Pokorné a prakticky vůbec nesleduje vývoj české literatury k dyslexii z primárních zdrojů (mám tu na mysli především původní práce Matějčka a práce jeho současných pokračovatelů). Tento postup pak pochopitelně neumožňuje identifikovat specifčnost přístupu Pokorné v pojetí dyslexie (či převažující inspiraci z německých teoretických modelů v její práci) a už vůbec jej nemůže uvádět do vztahu k přístupu profesora Matějčka nebo dokonce reprezentantů fonologického deficitu v české literatuře.

Dyslexie může být skutečně pojem jasný i nejasný - jak ostatně autorka v názvu vlastní práce předesílá. Může být jasný, tedy srozumitelný, pokud jej budeme ukotvovat v určitém teoretickém rámci. Množství, odlišnosti nebo různorodost teoretických rámců dyslexie není určující, pokud dokážeme identifikovat parametry, dle kterých je budeme vzájemně komparovat. To je ovšem postup, který předkládaná práce neadaptuje. Domnívám se, že právě proto zůstává pojem dyslexie v podání kolegyně Brandové skutečně stále nejasný. Jasně mohou na základě jejího textu být faktory, které někteří autoři považují za zakládající dyslektické obtíže a částečně i tzv. fonologický přístup ke studiu dyslexie. Samotný pojem dyslexie ale ne.

Z hlediska formálních aspektů textu shledávám nedostatky jen ve formách citací sekundárních zdrojů literatury.

Práci i přes její myšlenkovou nepropracovanost doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení v rozmezí 23-26 bodů.

Praha 30.12. 2006

Gabriela Málková, Mgr.